

Avgust Senoa:

ZLATARJEVO ZLATO

"Gospod Ivan!" je dregnil kovač literata ob laketi. "Vidite, kako kriče in vprijejo! Vse je veselo kakor za božič, da se skoraj ne spoznam iz te zmede. Boga, vi ste pametna glava, zato mi povejte po pravici, ali je ta dan začetek naše sreče?"

"Hm," je skomizgnil Jakopović, "kdo ve, kaj bo jutri? Bomo videli. Pame't in sloga pa sta vsekakor potrebni."

"Da, da! Vase je treba pogledati, pravim jaz, gospod Ivan. Bomo videli. Najbolje je, če se človek nazadnje smeje," je Stakor resno povedal.

"Ban gre, iban gre!" je zašumelo med ljudstvom. Trobente so zapele in mali bobni so zaropotali. "Vivat banus!" je klicala množica. Spreved se je približal Kamnitim vratom. Prvi je

jezdil na ognjevitem vrancu gospod notar Mirko Peteo, ki je držal rdečo svileno zastavo, na kateri so bili uvezeni grbi kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije. Za njim je jezdilo sto banskih konjenikov v modrih plaščih. Za tem so se uvrstili poslanci županij in gradov s svojimi zastavami. Bili so vsi na konjih. Zdaj je prišlo deset cesarskih trobentačev in deset bobnarjev z bogato operjenimi klobuki, nato velika steklena kočija in v njej cesarski komisarji. Za njimi je jezdil novi ban. Sedel je na iskrem belcu, ki je imel črno zvezdo na čelu, medtem ko so bile v njegovo dolgo grivo vpletene zlate resice. Na poprstu se mu je bleščal velik, dragocen kamen, vanj pa so bile vrezane zlate arabske črke. Čez hrbet so mu pogrnili risjo kožo. Beljec je živo migal z glavo in njegove tanke noge so objestno udarjale po kamnu. Ban sam pa je bil majhen, plečat, okroglega, zgubanega in skoraj bi rekel lenega obraza. Na prsi mu je padala rumenkasta brada in nad praznimi, sivimi očmi so sršele goste, plave obrvi. Junaške postave in drže ni bil. V svojem visokem, šiljastem sedlu je sedel leno, kot da ga vsa slavnost dolgočasni, samo včasih se je vzravil in ponosno dvignil glavo, kakor navadno napravijo topoglavci ljudje, ki so željni časti. Obleden ni bil po hrvatsko. Na glavi je imel okroglo, svetlo čelado z zlatim obodom, na vrhu čelade pa je trepetala beločrna perjanica. Prsi mu je ščitil z zlatimi sponkami prepnet železen oklep, po katerem je drgetalo odlikovanje s sliko cesarja Rudolfa II. Meč in pas sta bila okovana s finim srebrom, prek ledij pa mu je padala medvedja koža. Ta neznatni človek se je kaj čudno razlikoval od sijajnih, bogatih velikašev, ki so na konjih sledili banu. Keglevići, Bakačići, Draškovići, Malenići, Gregorijanci ter drugi resni in mrki hrvatski junaki, posuti z zlatom in dragim kamenjem, so na mah osvojili oči zvedave množice.

Pred Kamnitimi vrati se je ban ustavil. Puške so zabobnale. Sodnik mu je predal zlate ključce, nato pa je stopil pred bana Niko Kaptolović. Bil je bled in ves je drhtel. Dvakrat je pokaljšal, se trikrat poklonil in začel kakor slavni Cicero:

"Magnifice, egregie, spectabilis domine ban! Ko je nekoč v starih časih stal slavni junak Herkules na razpotju, sta se mu nudili dve poti: prva bi ga lagodno vodila v lepe in rodne poljane, druga, vodeča na visok vrh, pa je bila strma, posuta s trnjem..."

Ungnad je nemirno mežikal. "... posuta s trnjem," je nadaljeval Kaptolović nekoliko zmeden. "Ona krasna poljana je bila pot v razkošje, ta strmi vrh pa steza kreposti. A vprašam, gloriose prorex noster, kdo je bil

ta Herkules? Ali je sploh potrebno vprašati, ko gledam tvojo vzvišeno postavo, tvoje temno, junaško oko? Ali je treba vprašati, če je stopil na strmo pot kreposti, ko pa smo se pravkar na svoje oči prepričali, kako je tvoja visokost izvolila priti na naše staro grško brdo?"

Ungnad ni bil poseben prijatelj latinščine, vendar pa je toliko razumel, da je po krasnem govoru postal velik človek in da je dobil namesto sivih temne oči. Da pa bi mogel nadaljevati strmo stezo zagrebske kreposti, se je kratko odrezal:

"Bene, bene!" in vzpodbodel konja ter odhitel s plemstvom dalje. Ubogi Kaptolović je ostal z odprtimi usti, dokler ga ni množica ponesla s seboj v gornje mesto.

Pred odposlanstvom zagrebskega kapitlja, pred zborom hrvatske gospode in plemstva je položil baron Krsto Ungnad desnico na sveti evangelij in prisegel narodu, da bo branil svobodo kraljevine. Nato so ga trikrat dvignili v zrak ter zaklicali: "Vivat banus!" — In Hrvatska je imela svojega bana. Ungnad je sprva začudeno gledal, kaj se godi, ker ni še nikoli v življenju kaj takega videl. Toda ko so slavni stanovi in redovi začeli izbirati častnike, ko so v dolgih latinskih govorih razpravljali, kako naj se izboljša usoda žalostne domovine, je začel Krsto zehati ter rekel svojemu častniku Melkiorju Tompu iz Horšove:

"Lačen sem. Nadaljevali homo jutri. Za danes je dovolj!"

Ko se je plemstvo vračalo na svoje domove je veselo vzklikalo:

"Zmagali smo! Gregorijanec je podban."

Dobre volje in glasnih grl je bilo ljudstvo, ko se je gostilo okoli pečenega vola na Harmici; še veseleje pa se je gostila gospoda na dvorih. Pri gospodu prepoštu Želničkem je bila danes posebna slovesnost. Na čast-



Pok. Herta Majhenich

V blag spomin

OSME OBLETNICE SMRTI

HERTE MAJHENICH

Umrla si, ali Tvoja duša živi med nami -

Tvoji žalujoči:

Ernest - Rosina

sinovi:

Erni z družino

Martin - Cyril

Vili z ženo

Mati - sestre in bratje v Evropi

P. Pelagij - svak

Toni Šuta z ženo

Milwaukee, 28. marca 1977.

nem mestu pri mizi je sedel novi podban — mrki Stjepko Gregorijanec. Bil je oblečen v bogato haljo iz rdečega žameta, ob pasu pa mu je visela široka sablja. Danes je bil izredno vesel; temne oči so mu gorele in vsaka žilica mu je trepetala. Poleg njega je sedel blagajnik Mihajlo Konjski, sodnik Blaž Pogledić, kanonika Šiprak in Vramec ter druga plemenita gospoda. Za isto mizo je sedel tudi mestni sodnik Teletić, notar Kaptolović in literat Mate Vernić. Modri Niko Želnički je hotel zbrati meščane in velikaše, da bi se končno vendarle pomirili.

Na veliki mizi se je kadilo pečeno jagnje. V visokih steklenih vrčih se je svetilo zlato hrvatskih vinogradov. Gospodi je jezik dobro tekel. Vmes so trkali,

pili ter se šalili, in še dokaj krepko! Samo Stjepko je govoril bolj malo, pil pa veliko. Kar nenadoma je poskočil. "Ej, kako je lepo jagnje! Kar sline se mi cede, ko ga gledam. Tako je bilo včasih nekaterim, ko so gledali na moj Medved-

grad. Zdaj pa je teh litanih konec!"

"Za Boga, magnifice!" ga je miril domačin in pogledal meščane.

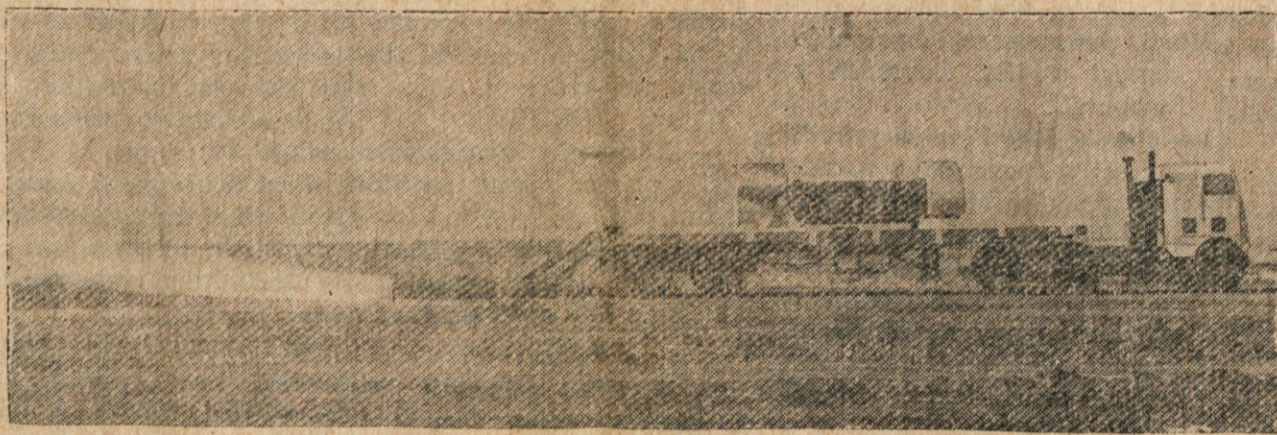
(Dalje prihodnjič)

Oglašajte v "Amer. Domovini"

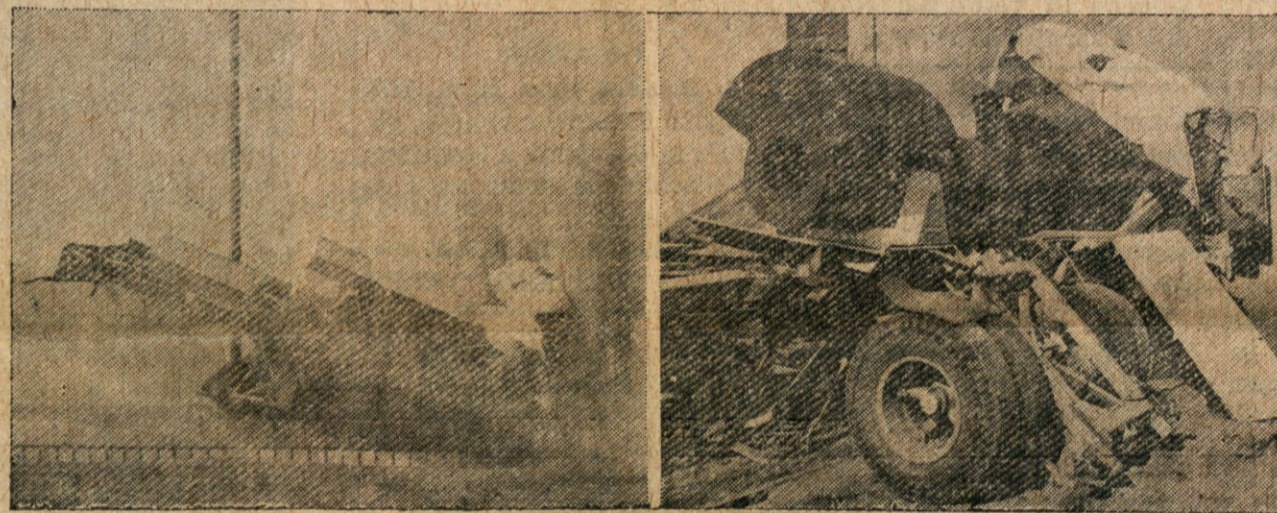
Dragi naročniki!

Tiste, ki prejimate Ameriško Domovino po pošti, lepo prosimo, da nam vsaj dva tedna pred selitvijo sporočite svoj novi naslov. Tako boste list nepretrgoma redno prejeli, nam pa boste prihranili poštarne stroške, kateri znašajo sedaj po 25 centov za vsako vrnjeno številko. Najlepša hvala za tozadevno sodelovanje!

Uprava



PRESKUS JE USPEŠNO PRESTALA — Na gornji sliki vidimo tovornjak, na katerem je posebna posoda z jedrskim gorivom, ko ga raketa žen e z brzino 60 milj na uro proti betonski zapreki. Na spodnji sliki vidimo, kako je tovornjak treščil v beton in se razbil, toda posoda z jedrskim gorivom je ostala celo. Slični preskusi bodo napravljeni tudi na železnici, ker hočejo deželno zavarovati pred obsežno škodo, ki bi lahko nastala ob razbitju posod za jedrsko gorivo pri njihovem prevajanju.



"Poglej, tukaj v Ameriški Domovini je zopet oglaševanih nekaj prav poceni predmetov!"

"Tako priliko je treba izrabiti, da se prihrani nekaj dolarjev."

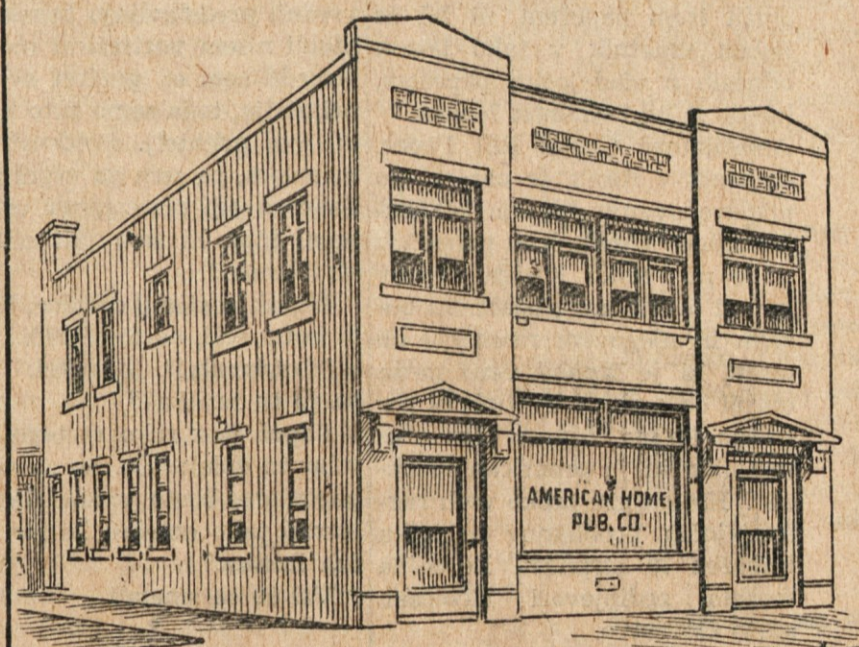
"Pomni, draga ženica, vsak cent se pozna, ki ga moreva prihraniti."

"Zato vsak dan preglejva Ameriško Domovino, ne samo novice in drugo berilo, ampak tudi oglase. Trgovec, ki oglašuje v Ameriški Domovini, je zanesljiv in pri njem kupujva."

Naročite čiščenje Vaših oblik ZDAJ za praznike, da ne bo pozno za Vas in za nas!

NEW YORK DRY CLEANING CO.

6124 GLASS AVE. PHONE: HE 1-6465



Za vsakovrstna tiskarska dela

se priporoča

TISKARNA AMERISKE DOMOVINE

6117 St. Clair Avenue

Cleveland 3, Ohio

tel. HE 1-0628

TRGOVSKA IN PRIVATNA NAZVANILA

Vse tiskovine za društvene prireditve:

okrožnice, sporedi, vstopnice, listki za nakup okrepil

Sporinske pogodbe in osmrtnice.

Najlepša izdelava - Prvovrsten papir - Hitra postrežba

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS!

TRGOVSKE TISKOVINE PRIVATNE TISKOVINE



OBA CILJA SO DOSEGLI — Skupina skafrov v Santa Ani v Kaliforniji se je odločila očistiti okoličnice starih gum, ki so ležale vsepovsod. V kratkem so jih nabrali 1.500 in jih prodali za \$600, kar je bila obogatitev njihove blagajne. V ZDA zavržemo letno okoli 200 milijonov starih, obrablenih gum.

